

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 4254
Tarih: 07.11.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

“ERZURUM İlinin Adının ve Erzurum’da Bulunan Bazı İlçe Adlarının
Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi” gerekçesi ile birlikte ilişikte
sunulmuştur.

Altan TAN

Diyarbakır Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon				
Esas Komisyon	İçişleri			
Tarih:	15 Kasım 2013		E. No: 2/1847	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
[Signature]	[Signature]	[Signature]	V. [Signature]	Num.
TBMM BAŞKANI	[Signature]			

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
07 Kasım 2013
Numara:

T B M M KURUMSAL İÇİŞİLERİ VE İSTİSNA İŞLERİ BAKANLIĞI
07 Kasım 2013
NO: 256115

GENEL GEREKÇE

Üzerinde yaşadığımız coğrafyada; neredeyse insanlığın var olduğu günden beri birçok halk yaşamış, çeşitli kültürler bu topraklara zenginlik katmıştır. Halkların kattığı bu zenginlik kültürel birçok öğeyi barındırmakla birlikte konuşulan dillerin çeşitliliği, zenginlikleri yansıtan en büyük unsurdur. Bu unsuru gözle görünür kılan ise yerleşim birimlerinin adlarıdır. Zira bu topraklarda Türklerden başka Kürtler, Ermeniler, Çerkesler, Araplar, Lazlar, Rumlar, Süryaniler ve daha birçok halk yaşamakta olup; nice uygarlık, izlerini günümüze kadar gelen isimlerle devam ettirmiştir. Geçmişte bu dillerde olan yerleşim yerlerinin adlarının Türkçeleştirilmesinin toplumda kırılmaya ve halkların yaşadıkları coğrafyaya yabancılaşmasına neden olduğu kuşkusuzdur.

Yer adlarının siyasi kaygılarla değiştirilmesi eğilimi, Osmanlı İmparatorluğu döneminde Abdülaziz ve 2. Abdülhamit dönemlerinde başlamış bir alışkanlıktır. Ancak daha sonraki isim değiştirme kaygıları hep milliyetçilik ve asimilasyon politikaları ile ilintili olmuştur. Balkan Savaşları neticesindeki mağlubiyet; 1913 yılında düzenlenen İskân-ı Muhacirin Nizamnamesi ile Rumca ve Bulgarca olan yer adlarının Türkçeleştirilmesini doğurmuş ve o tarihten günümüze dek özgün yer adları bir bir değişmiştir. 1922 yılı sonunda da Yunan işgalinden kurtulan bazı yerlerin Yunan kökenli olan adları değiştirilmiştir.

Yukarda da izah edildiği üzere, 1921 yılından itibaren otuz bin iki yüz seksen (30.280) yerleşim biriminin adı Kürtçe, Ermenice, Rumca, Lazca, Çerkesce, Arapça ve daha sayamadığımız farklı dillerde olduğu için değiştirilmiştir. Bu yerleşim yerlerinden on iki binden fazlası sadece köy isimleridir. Bu doğrultuda Erzurum ilinde değiştirilen köy isimlerinin sayısının 650'den fazla olduğu söylenmektedir. Değiştirilen yer isimleri henüz halk tarafından tamamiyle benimsenememiş, özellikle orta yaştakiler ve yaşlılar halen eski isimleri kullanmaktadırlar.

İsim değiştirme işlemlerinin resmileşmesi ise, İçişleri Bakanlığı'nın 1940 yılı sonlarında hazırladığı 8589 sayılı genelge ile gerçekleşmiştir. İşbu genelge ile "yabancı dil ve köklerden gelen ve kullanılmasında büyük karışıklığa yol açan yerleşme yerleri ile tabii yer adlarının Türkçe adlarla değiştirilmesi" uygulaması resmen hayata geçmiştir. 1956 yılında ise "Ad Değiştirme İhtisas Komisyonu" kurulmuştur. Bu komisyon, 1978 yılına kadar faaliyet yürütmüştür.

Erzurum ili tarih boyunca değişik isimlerle adlandırılmıştır. Erzurum'un bilinen ilk adı Doğu Roma (Bizans) İmparatoru II. Theodosios'a (408-450) izafe edilen Theodosiopolis'ti. şimdiki Erzurum'un yerinde kurulmuştu. IV. asır sonuna doğru Roma imparatorluğu sınırları içine alınmış ve 415 tarihinde Theodosios'un emriyle Kumandan Anatolius tarafından kurulmuştur. Mateos'a göre bu şehir Fırat'ın kaynağına yakın bir yerde bulunuyordu. Bölgeye hâkim olan Ermenyakos'un ölümü üzerine yerine geçen Kali adlı karısı tarafından kurulduğu için Araplar da Kalikala adını vermişlerdir. Ardından Selçuklu fethi sırasında şehrin adı Karaz anlamına gelen Arzen ve Arzan olarak adlandırılmıştır. Bugünkü Erzurum adı ise; Erzen'in Selçuklular tarafından fethedilmesi üzerine ahalisinin Theodosiopolis'e göç etmelerine müteakip bu şehre Erzen ve Türk hâkimiyetinin ilk safhalarında bu adın sonuna, Silvan ile Siirt arasındaki Erzen'den ayırmak ve Anadolu'ya ait olduğunu belirtmek üzere Rum kelimesi ilave edilerek, Erzen-Rum denilmesinden kaynaklanmıştır.

En çok değiştirilen köy isimleri sıralamasında ilk sırada Erzurum yer almaktadır. Ardından Mardin ve Diyarbakır illeri gelmektedir. 1980–1983 yılları arasında da Kürtçe mezra ve yayla adları sistematik olarak Türkçeleştirilmiştir. İsimlerin değiştirilmesinin halk nezdinde bürokratik işlemler haricinde bir anlamı da yoktur. Öyle ki anadili Türkçe olan yerleşim yerlerinde dahi eski adlara dönme eğilimi artmaktadır.

Bu bağlamda, 30 Eylül 2013 günü Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOğAN tarafından açıklanan “Demokrasi Paketi” içerisinde eski yer adlarının iadesi hususu gündeme gelmiş olup, bu düzenlemenin hayata geçirilmesi noktasında işbu kanun teklifimizi sunuyoruz.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Erzurum ilinin adının eski yüzyıllarda kullanılan haliyle değiştirilmesi amaçlanmıştır.

Madde 2- Erzurum ilindeki bazı ilçelerin adlarının eski adlarıyla ve bölge sakinlerinin kullandıkları adlarla değiştirilmesi amaçlanmıştır.

Madde 3- Yürürlük maddesidir.

Madde 4- Yürütme maddesidir.

ERZURUM İLİNİN ADININ ERZEROM OLARAK DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA KANUN

Madde 1- “ERZURUM” olan ilin adı “ERZEROM” olarak değiştirilmiştir.

Madde 2- Erzurum ilinde bulunan;

- a) Tekman ilçesinin adının Tatos,
- b) Hınıs ilçesinin adının Xınus,
- c) Çat ilçesinin adının Oxlê,
- d) Karayazı ilçesinin adının Gogsî,
- e) Uzundere ilçesinin adının Azord,
- f) Aşkale ilçesinin adının Eşqeale,
- g) Şenkaya ilçesinin adının Bardîz

olarak değiştirilmesi kararlaştırılmıştır.

Madde 3- Bu kanun yayın tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Madde 4- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.